

اللهُ أَكْبَرُ

به نام خدا

تاییدیه اعضای هیات داوران در جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیات داوران نسخه نهایی پایان نامه کارشناسی ارشد خانم شکوه خسروی تحت عنوان

« الگوهای استقراری پیش از تاریخ در حوضه‌ی آبریز ابهر رود »

را از نظر فرم و محتوا بررسی نموده و پذیرش آن را برای تکمیل درجه کارشناسی ارشد پیشنهاد می‌کند.

امضا

رتبه علمی

نام و نام خانوادگی

اعضای هیات داوران

استادیار

دکتر حمید خطیب شهیدی

۱- استاد راهنمای

استادیار

دکتر حامد وحدتی نسب

۲- استاد مشاور

دانشیار

دکتر کمال الدین نیکنامی

۳- استاد ناظر

استادیار

دکتر جواد نیستانتی

۴- استاد ناظر

استادیار

دکتر جواد نیستانتی

۵- نماینده تحصیلات تکمیلی

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله)ی خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به دفتر «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه)، عبارت ذیل را چاپ کند: «کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد / رساله دکتری نگارنده در رشته باستان شناسی است که در سال ۱۳۸۷ در دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی آقای دکتر حمید خطیب شهیدی و مشاوره آقای دکتر حامد وحدتی نسبت از آن دفاع شده است».

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تابیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقيف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تأمین نماید.

ماده ۶: اینجانب شکوه خسروی دانشجوی رشته باستان شناسی مقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق و ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء: ۹۰/۷/۲۷

آییننامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی

دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضا هیأت علمی، دانشجویان، دانشآموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عنوانین پایان‌نامه، رساله و طرحهای تحقیقاتی با هماهنگی دانشگاه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان‌نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می‌باشد ولی حقوق معنوی پدید آوردنگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجتمع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنمای، مشاور و یا دانشجوی مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده اساتید راهنمای و دانشجو می‌باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانشآموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب و یا نرم افزار و یا آثار ویژه (اثری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرحهای تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشگاه‌ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده‌ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آئین‌نامه‌های مصوب انجام شود.

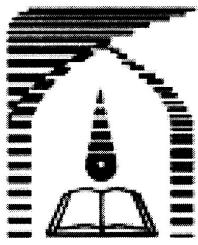
ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته‌ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرحهای تحقیقاتی دانشگاه باید با هماهنگی استاد راهنمای یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین‌نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱ در شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۴/۲۳ در هیأت رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ ۸۷/۷/۱۵ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم‌الاجرا است.

«اینجانب شکوه خسروی دانشجوی رشته باستان‌شناسی ورودی سال تحصیلی ۱۳۸۵ مقطع کارشناسی ارشد دانشکده علوم انسانی متعدد می‌شوم کلیه نکات مندرج در آیین نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته‌های علمی مستخرج از پایان‌نامه / رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آیین نامه فوق الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می‌دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هرگونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نمایم. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله براساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هرگونه اعتراض را از خود سلب نمودم.»

امضا

تاریخ ۲۷/۶/۹۰

دانشگاه تربیت مدرس

دانشکده علوم انسانی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد باستان‌شناسی

موضوع:

الگوهای استقراری پیش از تاریخ در حوضه آبریز ابهرود

نگارنده:

شکوه خسروی

استاد راهنما:

دکتر حمید خطیب شهیدی

استاد مشاور:

دکتر حامد وحدتی نسب

1388 شهریور

تقدیم به:

پدر و مادر عزیزم

تشکر و قدردانی

بر خود لازم می دانم تا از تمامی کسانی که هر یک به نحوی مرا در مراحل مختلف نگارش این پایان نامه یاری دادند، سپاسگزاری و قدردانی نمایم. در ابتدا از جناب آقای دکتر حمید خطیب شهیدی استاد راهنمای محترم که در تمامی مراحل نگارش پایان نامه یاریگر من بودند سپاسگزاری می نمایم. از آقای دکتر حامد وحدتی نسب استاد مشاور محترم نیز به خاطر زحماتشان قدردانی می نمایم.

وظیفه خود می دانم از آقای ابوالفضل عالی برای لطف بی دریغ شان جهت در اختیار قرار دادن مواد و اطلاعات بررسی حوضه آبریز ابهر رود کمال تشکر را داشته باشم. از سجاد علی بیگی که همواره و در تمام مراحل بررسی میدانی، مطالعه یافته های بررسی و تحلیل داده ها یاریگر من بود سپاسگزارم، همچنین از مجتبی چرمچیان و محراب همتی و اکرم لطفی کنگره شاهی دانشجویان باستان شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ابهر، برای همکاری در بازدید و بررسی مجدد محوطه ها، طراحی یافته های بررسی و تمامی الطاف دوستانه شان سپاسگزارم. در پایان از زهرا غفاری و روناک احمدی نیز به سبب همکاری در امور رایانه ای در رابطه با طراحی سفال های بررسی کمال تشکر را دارم. همچنین از آقایان دکتر کمال الدین نیکنامی و دکتر جواد نیستانی که با روی گشاده داوری پایان نامه را پذیرفته و نکات و تذکرات سودمندی ارائه نمودند نیز سپاسگزارم.

شکوه خسروی

شهریورماه ۱۳۸۸

چکیده

استان زنجان و بویژه حوضه جغرافیایی ابهرود، به دلیل قرارگیری در میان سه حوضه فرهنگی - جغرافیایی فلات مرکزی، شمال غرب و غرب ایران یکی از مناطق مهم، اما ناشناخته در پژوهش‌های باستان‌شناسی به شمار نمی‌رود. ویژگیهای اقلیمی، وضعیت خاص جغرافیایی و موقعیت خاص منطقه در کریدور طبیعی فلات مرکزی به شمال غرب ایران سبب شده که این منطقه از دیرباز مورد توجه گروههای انسانی واقع شده باشد. این موقعیت و وضعیت جغرافیایی به روشنی نشان دهنده اهمیت حوضه آبریز ابهرود در مطالعات باستان‌شناسی ایران است. با این وجود اطلاعات ما درباره تحولات منطقه در دوران مختلف پیش از تاریخ و کیفیت ارتباطات این حوضه با سایر مناطق فرهنگی - جغرافیایی هم‌جوار بسیار محدود است. اطلاع و آگاهی از الگوهای استقراری این منطقه می‌تواند درک و آگاهی ما را از چگونگی تقابل مناطق فرهنگی - جغرافیایی پیرامون فزونی دهد. بر این اساس بررسی‌های ارزشمندی در مورد پیشینه ابهرود طی دو فصل در سال‌های 1382 و 1384 به انجام رسید و در پی آن آگاهی‌های ارزشمندی در مطالعه یافته استقرار در منطقه پیش روی ما قرار گرفت. در این نوشتار به نتایج حاصل از بررسی‌های باستان‌شناسی مطالعه یافته‌های سطحی، ارائه گاهنگاری منطقه‌ای و در نهایت به تحلیل الگوی استقرار در دوره‌های مختلف پرداخته ایم.

کلید واژه: بررسی، دوران پیش از تاریخ، حوضه آبریز ابهرود، استقرار، الگوی استقرار.

فهرست مطالب

عنوان	
صفحه	
فصل اول: مقدمه و کلیات طرح تحقیق	
2	1-1. مقدمه: 1-1
5	2-1. بیان مسئله، اهداف: 1-1
6	3-1. سوالات تحقیق:
6	4-1. فرضیه ها / پیش فرض ها:
7	5-1. مواد و روش انجام تحقیق:
7	6-1. جنبه جدید بودن و نوآوری:
فصل دوم: اطلاعات جغرافیایی و زمین ریخت شناسی حوضه آبریز ابهرود	
9	1-2. موقعیت جغرافیایی سیاسی - اداری استان زنجان: 2
9	1-1-2. موقعیت، حدود و وسعت ابهرود
10	2-1-2. موقعیت جغرافیایی و وسعت شهرستان ابهر
10	3-1-2. موقعیت جغرافیایی و وسعت شهرستان خرمدره
11	2-2. حوضه آبریز مرکزی
13	1-2-2. حوضه آبریز رودخانه قره چای (قمرود و قره چای)
13	2-2-2. حوضه آبریز رودخانه های شور، کرج و جاجrud
14	3-2. آبهای سطحی استان زنجان
14	1-3-2. رودهای مهم استان زنجان
15	2-3-2. منابع آبی حوضه ابهرود

15	رودخانه ابهر	1-2-3-2
16	رودخانه آقجه کند	2-2-3-2
16	رودخانه اردھین	3-2-3-2
17	رودخانه ازناب	4-2-3-2
17	رودخانه توده بین	5-2-3-2
17	رودخانه سرابند	6-2-3-2
18	رودخانه عباس آباد	7-2-3-2
18	رودخانه قره آغاج	8-2-3-2
18	زاینده رود	9-2-3-2
19	رودخانه ینگجه	10-2-3-2
19	هیدرولوژی دشت ابهر	4-2
20	کلیاتی در رابطه با حوضه آبریز ابهر رود	5-2
20	منابع آب	1-5 -2
21	خصوصیات ژئومتری حوضه	5 -2
21	مساحت حوضه	1-2-5-2
22	محیط حوضه	2-2-5-2
22	طول آبراهه اصلی	3-2-5-2
22	شکل حوضه	4-2-5-2
22	ارتفاع حوضه	5-2-5-2
23	شیب متوسط حوضه	6-2-5-2

23 7-2-5-2 مستطیل معادل
23 8-2-5-2 دبی حوضه
24 6-2 ژئومورفولوژی دینامیک حوضه
24 1-6-2 شبکه آبهای حوضه
25 1-1-6-2 شبکه آبهای شمال حوضه
25 2-1-6-2 شبکه آبهای جنوب حوضه
27 2-6-2 عملکرد ژئومورفولوژیکی رودخانه اصلی
27 3-6-2 بهره برداری از منابع آب در حوضه‌ی آبریز دشت ابهر
28 7-2 بررسی آماری مقدار بارندگی منطقه مورد مطالعه
28 1-7-2 میانگین بارندگی
29 2-7-2 مقادیر حد (نسبت بارندگی حداقل به حداقل)
29 3-7-2 شاخص بارندگی
29 8-2 میزان و نحوه ریزش نزولات جوی در مناطق مختلف حوضه آبریز رودخانه ابهرود
30 2-9 تغییرات کمی و کیفی آب رودخانه در فصول مختلف سال (ابهرود)
31 10-2 بررسی انواع اقلیم حوضه آبریز ابهرود
31 1-10-2 اقلیم منطقه
31 1-1-10-2 بارش:
32 2-1-10-2 دما:
32 3-1-10-2 رطوبت:
32 4-1-10-2 تبخیر:

32	5. باد: 10-1-2
34	11-2. آب و هوا
35	12-2. وضعیت خاکها
35	13-2. قابلیت اراضی و کاربری آن
36	14-2. پوشش گیاهی
36	15-2. اوضاع اقتصادی منطقه
37	16-2. موقعیت منطقه مورد مطالعه در واحدهای ساختمانی ایران
37	16-1. ناهمواریها
38	16-2. واحد زنجان
39	17-2. سیمای کلی منطقه مورد مطالعه
39	17-1. کوههای بخش جنوب غربی زنجان
40	17-2. کوههای بخش شمال شرقی زنجان
40	17-2.1. کوههای زنجان شمالی:
41	17-2.2. کوههای زنجان جنوبی (کوههای سلطانیه)
41	18-2. توپوگرافی و ارتفاعات منطقه ابهر و خرمدره
42	18-1. فروفتگی زنجان - ابهر
42	19-2. دشتها
42	19-1. دشت زنجان - سلطانیه:
43	19-2. دشت گرماب - زرین آباد - گل تپه:
43	19-3. دشت سجاس - حلب:

43 4-19-2	دشت قیدار:
44 5-19-2	دشت طارم علیا:
44 6-19-2	دشت ماهنشان - انگوران - دندی:
44 7-19-2	دشت ابهر - خرمدره:
44 20 -2	زمین شناسی
46 1-20 -2	چینه شناسی و لیتولوژی
47 21 -2	واحدهای ژئومورفولوژی ساختمانی حوضه
47 1-21 -2	واحدهای کوهستان
48 2-21 -2	واحد پایکوه و مخروطه افکنه
48 3-21-2	واحد دشت
49 22-2	فرآیندهای دینامیکی موثر بر فرسایش و تولید رسوب
49 1-22-2	فرسایش آبی حوضه
فصل سوم: مروری بر باستان شناسی پیش از تاریخ استان زنجان، پیشینه پژوهش های باستان شناسی و بررسی باستان شناسی منطقه		
51 1-3	باستان شناسی پیش از تاریخ استان زنجان
51 2-1-3	شهرستان ایجرود
53 3-1-3	بخش زرین رود شهرستان خدابنده
54 4-1-3	بخش گرماب شهرستان خدابنده
55 6-1-3	شهرستان طارم
56 7-1-3	شهرستان ماهنشان

58 2-3 نتیجه گیری
58 3-3 پیشینه پژوهش‌های باستان شناختی در حوضه آبریز ابهر رود
61 4-3 بررسی‌های باستان شناسی
62 5-3 حوضه آبریز ابهر رود
62 1-5-3 محدوده بررسی
63 2-5-3 شیوه بررسی
64 3-5-3 آثار و شواهد حاصل از بررسی

فصل چهارم: استقرارهای پیش از تاریخی حوضه آبریز ابهر رود مواد و یافته های بررسی

66 1-4 معرفی آثار شناسایی شده
66 1-1-4 چی پیخلی 2 (Chipikhli 2)
68 2-1-4 شهربانو (Shahrbanoo)
71 3-1-4 کول یری (Koul yeri) (کاروانسرا)
75 4-1-4 اکوز قلاقه (Ocoz ghalagheh)
77 5-1-4 خرابه 1 (Kharabeh1)
79 6-1-4 تپه قبرستان مغول آباد (Ghabrestane Mogholabad)
83 8-1-4 قلعه تپه ابهر (Ghaleh Tapeh Abhar)
85 9-1-4 تپه خالصه (Tapeh Khaleseh)
89 10-1-4 تپه زی یر (Tapeh Zi yer)
91 11-1-4 کنه قبرستان باغ دره (Kohne Ghabrestan – e Baghdareh)
92 12-1-4 تپه «قلعه» فالج (Tapeh Qale-e Falj)

94	13-1-4	(Gojadozeh) گجادوزه
96	14-1-4	(Chakhmagh lukh) چخماق لوح
102	16-1-4	(Qeshlagh) قشلاق
103	17-1-4	(Khorasanlu1) خراسانلو
105	18-1-4	(Qayeh) قیه
107	19-1-4	(Emamzadeh Yahya) تپه امامزاده یحیی
110	20-1-4	(Goreh jal) گوره جال
111	21-1-4	(Chakhmagh dashe) چخماق داشه
112	22-1-4	(Ibidan) ایبی دان
113	23-1-4	(Ali Yord Tapesi) علی یورد تپه سی
115	24-1-4	(Aalgezir chay) آلگزیر چای
117	25-1-4	(Cheshmeh ghanbar) چشمہ قنبر
118	26-1-4	(Tapeh Ghale sultaniyeh) تپه قلعه سلطانیه
120	27-1-4	(Tapeh Noor Soltanieh) تپه نور سلطانیه
123	28-1-4	(Ouch Tapeh 1) اوچ تپه
124	29-1-4	(Morad Tepe) مراد تپه
125	30-1-4	(Boroukh Tapeh) بوروخ تپه
127	31-1-4	(Aagh bolagh) آغ بولاغ
128	32-1-4	(Goy Sadeh) گوی سده (گوی سره)

فصل پنجم: گاهنگاری منطقه ای

259.....	1-5. گاهنگاری منطقه ای
260.....	1-1-5. دوره پارینه سنگی:
261.....	2-1-5. دوره فراپارینه سنگی:
261.....	3-1-5. دوره نوسنگی:
262.....	4-1-5. دوره مس و سنگ:
264.....	5-1-5. دوره مفرغ

فصل ششم: بحث، تحلیل و نتیجه گیری

266.....	1-6. بحث
272.....	2-6. تحلیل
272.....	1-2-6. پارینه سنگی
273.....	2-2-6. فراپارینه سنگی و نوسنگی بدون سفال
273.....	3-2-6. نوسنگی
274.....	4-2-6. مس و سنگ
277.....	5-2-6. مفرغ
280.....	3-6. نتیجه گیری:
286.....	فهرست منابع و مأخذ
286.....	منابع فارسی
293.....	منابع لاتین:

فهرست جداول

عنوان	صفحة
جدول 2-1. اقلیم‌های موجود در استان زنجان، ... 33	
جدول 4-1. جدول ویژگی سفال های تپه چی پیخلی 2 135	
جدول 4-2. جدول ویژگی سفال های محوطه شهربانو 141	
جدول 4-3. جدول ویژگی های سفال تپه کاروانسرا 148	
جدول 4-4. جدول ویژگی سفال های محوطه اکوزقالاقه 151	
جدول 4-5. جدول ویژگی سفال های محوطه خرابه 1 153	
جدول 4-6. جدول ویژگی سفال های تپه قبرستان مغول آباد 156	
جدول 4-7. جدول ویژگی سفال های محوطه هیپی 162	
جدول 4-8. جدول ویژگی سفال های قلعه تپه ابهر 165	
جدول 4-9. جدول ویژگی سفال های تپه خالصه 170	
جدول 4-10. جدول ویژگی سفال های محوطه زی یر 175	
جدول 4-11. جدول ویژگی سفال های محوطه کنه قبرستان باغ دره 178	
جدول 4-12. جدول ویژگی سفال های تپه قلعه فلح 182	
جدول 4-13. جدول ویژگی سفال های محوطه گوجادوزه 186	
جدول 4-14. جدول ویژگی سفال های محوطه چخماق لوخ 193	
جدول 4-15. جدول ویژگی سفال محوطه شاه بولاغی 197	
جدول 4-16. جدول ویژگی سفال های تپه قشلاق 201	

جدول 4-17. جدول ویژگی سفال های محوطه خراسانلو 1	206
جدول 4-18. جدول ویژگی سفال های محوطه قیه	210
جدول 4-19. جدول ویژگی سفال های محوطه گوره جال	216
جدول 4-20. جدول ویژگی سفال های محوطه ایبی دان	219
جدول 4-21. جدول ویژگی سفال های تپه علی یورد تپه سی	221
جدول 4-22. جدول ویژگی سفال های تپه آلغزیر چای	225
جدول 4-23. جدول ویژگی سفال های تپه قلعه سلطانیه	229
جدول 4-24. جدول ویژگی سفال های تپه نور سلطانیه	233
جدول 4-25. جدول ویژگی سفال های از سفال های محوطه اوچ تپه 1	235
جدول 4-26. جدول ویژگی نمونه ای از سفال های محوطه بوروخ تپه	239
جدول 4-27. جدول ویژگی سفال های محوطه آغ بولاغ	241
جدول 4-28. جدول ویژگی سفال های محوطه گوی سده	247
جدول 4-29. جدول ویژگی سفال های محوطه تپه میدان	251
جدول 4-30. جدول ویژگی سفال های محوطه تپه میدان	

فهرست تصاویر

عنوان	صفحه
تصویر 4-1. نمایی از محوطه چی پیخلی 2	133
تصویر 4-2. تصویر سفال‌های چی پیخلی 2	133
تصویر 4-3. نمایی از محوطه شهربانو، دید از شمال غرب	136
تصویر 4-4. تصویری از مجموعه سفال‌های محوطه شهربانو	136
تصویر 4-5. تصویری از مصنوعات سنگی محوطه شهربانو	137
تصویر 4-6. نمایی از تپه کاروانسرا دید از جنوب غرب	144
تصویر 4-7. تصویری از مجموعه سفال‌های تپه کاروانسرا	144
تصویر 4-8. تصویری از مصنوعات سنگی تپه کاروانسرا	145
تصویر 4-9. نمایی از محوطه اکوز قلاقه در میان ناهمواری‌ها و ارتفاعات، دید از جنوب	150
تصویر 4-10. تصویر مجموعه سفال‌های محوطه اکوز قلاقه	150
تصویر 4-11. نمایی از محوطه خرابه 1	152
تصویر 4-12. تصویر مجموعه سفال‌های محوطه خرابه 1	152
تصویر 4-13. نمایی از تپه قبرستان مغول آباد	154
تصویر 4-14. تصویر سفال‌ها و مصنوعات سنگی تپه قبرستان مغول آباد	154
تصویر 4-15. نمایی از محوطه هیبی، دید از شمال غرب	157
تصویر 4-16. تصویر مجموعه سفال‌های محوطه هیبی	157
تصویر 4-17. نمونه‌هایی از سنگ مادرهای پراکنده بر سطح محوطه هیبی	158

تصویر 4-18.	نمونه هایی از سنگ سابهای پراکنده بر سطح محوطه هیپی	158
تصویر 4-19.	نمایی از قلعه تپه ابهر	164
تصویر 4-20.	تصویر سفال های قلعه تپه ابهر	164
تصویر 4-21.	نمایی از تپه خالصه، دید از غرب	166
تصویر 4-22.	تصویری از مجموعه سفال های تپه خالصه	166
تصویر 4-23.	تصویری از مجموعه سفال های منقوش دوره نوسنگی تپه خالصه	167
تصویر 4-24.	تصویری از مجموعه مصنوعات سنگی تپه خالصه (167
تصویر 4-25.	نمایی از مسیل رودخانه زی یر	173
تصویر 4-26.	تصویری از مجموعه سفال های محوطه زی یر	173
تصویر 4-27.	نمایی از محوطه کهنه قبرستان باغ دره	176
تصویر 4-28.	تصویری از سفال های محوطه کهنه قبرستان باغ دره	176
تصویر 4-29.	نمایی از تپه قلعه فلچ در میان ارتفاعات شمال هیدج، دید از شمال غرب	179
تصویر 4-30.	تصویری از مجموعه سفال های تپه قلعه فلچ	179
تصویر 4-31.	تصویری از مجموعه سفال ها و شیء تزئینی به دست آمده از تپه قلعه فلچ	180
تصویر 4-32.	نمایی از محوطه گوجادوزه و ارتفاعات شمال ابهر، دید از شمال	183
تصویر 4-33.	تصویری از مجموعه سفال های محوطه گوجادوزه	183
تصویر 4-34.	نمایی از محوطه چخماق لوخ، دید از جنوب	188
تصویر 4-35.	تصویری از مجموعه سفال های محوطه چخماق لوخ	188
تصویر 4-36.	تصویری از قطعه سفالی با اثر مهر از محوطه چخماق لوخ	189
تصویر 4-37.	تصویری از مصنوعات سنگی محوطه چخماق لوخ	190